

samenvatting richtlijn blaasinstillatie

Datum goedkeuring richtlijn:
18-07-2011 | versie: 1.0

Verantwoording: richtlijnwerkgroep
Blaasinstillatie. De richtlijn is ontwikkeld
door V&VN Urologie en Oncologie in
samenwerking met IKNL.

Het is gewenst dat u als zorgverlener
deze richtlijn kent. Raadpleeg de meest
recente versie van de richtlijn op:
www.oncoline.nl/blaasinstillatie

blaasinstillatie

Doel

De richtlijn is een leidraad voor de dagelijkse praktijk en geeft aan professionals evidence based aanbevelingen over:

- de uitvoering van blaasinstillaties met BCG en mitomycine en
- de begeleiding van patiënten met (verdenking op) het niet-spierinvasief urotheelcarcinoom van de blaas.

Veiligheid

- Gebruik nitril handschoenen en een onderlegger.
- Gooi besmet materiaal in een Specifiek Ziekenhuis Afval (SZA)-vat.
- Maak de BCG klaar in een laminar-airflowkast of gebruik een gesloten toedieningssysteem.
- Gebruik bij de blaasinstillatie een gelockte, geborgde verbinding bij:
  - de katheter en
  - het toedieningssysteem.
- Smit de katheter na de instillatie door met 5 ml (volume van de katheter) NaCl 0,9% via een y-lijn.
- Vouw de onderlegger om de katheter, vóór het afkoppelen en verwijderen van de katheter. Zo komt eventueel gemorste vloeistof in de onderlegger.
- Maak bij blaasinstillatie met BCG gebruik van eenmalige katheters met een coating; dat maakt gebruik van een glijmiddel overbodig.
- Zie bijlage 13, Calamiteitenchecklist (www.oncoline.nl/blaasinstillatie).

blaasinstillatie

Lichaamshouding patiënt en duur instillatie

- Adviseer de patiënt te mobiliseren in plaats van bedrust of wisselgigging.
- Stem na de blaasinstillatie de houding zodanig af met de patiënt dat hij de blaasinstillatie volledig vol kan houden. Gebruik eventueel medicatie die blaasontleding tegengaat.
- Houd voor BCG en mitomycine een standaard instillatieduur aan van twee uur.
- Indien de patiënt naar huis gaat met medicatie in de blaas, maak met hem afspraken over:
  - veiligheid
  - hygiëne
  - duur van de instillatie.

Voorlichting en begeleiding

- De in urologie gespecialiseerde (oncologie)verpleegkundige en/of verpleegkundig specialist verricht de blaasinstillatie.
- De specialist en de verpleegkundige stemmen de patiënt-informatie af. De informatie gaat over de:
  - behandeling
  - bijwerkingen
  - nazorg.
- Naast de mondelinge voorlichting wijzen de specialist en verpleegkundige de patiënt en zijn naasten op voorlichtingsmaterialen en informatiebronnen, zoals patiëntenorganisaties. Zie bijlage 16 en 17 (www.oncoline.nl/blaasinstillatie).

Bijwerkingen en complicaties

- Het behandelend multidisciplinaire team is op de hoogte van bijwerkingen van blaasinstillaties met BCG of mitomycine.
- Heldere verantwoordelijkheden zijn benoemd.
- De specialist en de verpleegkundigen maken afspraken over melding en behandeling van bijwerkingen.
- De verpleegkundige vraagt de patiënt systematisch bij elke blaasinstillatie naar ervaren bijwerkingen.

Informatieoverdracht tussen specialist en verpleegkundige

In de multidisciplinaire status is een checklist opgenomen voor de overdracht tussen specialist en verpleegkundige.

Check minimaal:

- welke diagnose?
- welke middelen?
- welke dosering?
- welk frequentieschema?
- allergieën?

Neem dit op in het zorgpad.

Leg afspraken tussen specialist en verpleegkundige vast over:

- de uitvoering van urineonderzoek tijdens de behandeling
- redenen voor overleg
- het vragen naar ervaren bijwerkingen en de beleving van de patiënt.

Neem deze informatie op in het overdrachtformulier of de checklist.

Voorkomen

In Nederland wordt jaarlijks bij ruim 6.250 mensen de diagnose blaascarcinoom gesteld.

Van deze 6.250 hebben 4.400 een niet-spierinvasief urotheelcarcinoom. (Nederlandse Kankerregistratie, 2011)

Eén van de behandelingen van niet-spierinvasieve urotheelcarcinomen is blaasinstillatie met BCG of mitomycine.

Checklist voor verpleegkundige

Controleer voor iedere behandeling of de blaasinstillatie plaats kan vinden

Stel de patiënt deze vragen:

- Hoe heeft u de vorige blaasspoeling met mitomycine of BCG ervaren?
  - Gebruikt u diuretica/plastabletten?
  - Heeft u problemen met het plassen gehad? Denk aan:
    - blaasontsteking
    - pijn bij plassen
    - veel vaker plassen
- en zo ja, is dit nu nog zo?

- Heeft u last van huiduitslag?
- Bent u misselijk geweest?
- Heeft u koorts gehad (boven 38,5 °C)? Zo ja, hoeveel dagen?

Voor blaasinstillatie met BCG:

- Heeft u bloed bij het plassen gehad en/of nog steeds?
- Bent u sinds de vorige blaasspoeling bij een andere arts geweest?
- Heeft u nieuwe medicijnen voorgeschreven gekregen?

Instructies voor de patiënt

Vóór de blaasspoeling

- Vier uur voor de blaasspoeling niet (of weinig) drinken.
- Bij gebruik diuretica/plastabletten: neem diuretica na de behandeling en niet ervoor.

Tijdens de blaasspoeling

- De spoeling moet liefst twee uur in de blaas blijven, maar minimaal een uur.
- Niet drinken.
- Hanteer wisselgigging alleen indien u stil ligt of stil zit. Buikgigging is niet nodig.
- Bij morsen direct goed schoonmaken met:
  - chloor (bij BCG),
  - pH-neutrale zeep (bij mitomycine).
- Bij morsen op de huid, de huid:
  - schoonmaken met verdunde chloor (bij BCG),
  - spoelen met veel water en wassen met pH-neutrale zeep (bij mitomycine).

Na de blaasspoeling

- Bij gebruik diuretica/plastabletten: neem diuretica na de behandeling en niet ervoor.

Drinken

- Drink ten minste 6-8 glazen koffie, thee, limonade of water.

Toilet

- Zittend plassen (ook mannen).
- Spoel het toilet tweemaal door met de deksel dicht.
- Was daarna uw handen met zeep.
- Maak het toilet dagelijks schoon tot twee dagen na de blaasspoeling: bij BCG met chloor, bij mitomycine met pH-neutrale zeep.

Bij morsen

- zie Tijdens de blaasspoeling

Bij koorts

- Heeft u twee of meer dagen na de blaasspoeling koorts boven 38,5°C? Neem contact op met de afdeling urologie.

Geslachtsgemeenschap:

- Bij BCG tot een week na de blaasspoeling niet; of gebruik een condoom.
- Bij mitomycine tot twee dagen na de blaasspoeling niet; of gebruik een condoom.

Alle patiënten in Nederland hebben recht op de best mogelijke zorg tijdens en na hun behandeling. Samen met u geeft IKNL invulling aan de integrale aanpak en continue verbetering van de oncologische en palliatieve richtlijnen. Extra kaarten zijn te bestellen via www.iknl.nl